

Фіксованим вхідним потоком є, як правило, основний капітал, тому що потрібен час для суттєвої зміни його вартості або якості. Змінним вхідним потоком, поперед усе, є трудові, природні ресурси й проміжні товари (їх вартість та обсяг досить волатильні в короткостроковому періоді).

У короткостроковій перспективі можлива ситуація незмінності вхідних потоків (навіть трудових або матеріальних), що характерно для статичної пружності при незмінності технологій та використанні існуючих ресурсів з максимальною ефективною віддачою. Динамічна пружність змінює продуктивність всіх вхідних потоків за рахунок збільшення виробничої потужності і, отже, відповідає довгостроковим перспективам. Таким чином, збільшення фіксованих (незмінних) вхідних потоків зменшує пружність системи та вірогідність, що соціально-економічна система досягне граничного рівня ефективного розподілу ресурсів.

В цілому, слід зазначити, що стратегія статичної пружності повинна бути спрямована на скорочення втрат від шокового збурення, а стратегія динамічної пружності забезпечувати прискорення процесу післявоєнного відновлення соціально-економічної системи.

Список використаних джерел:

1. UKRAINE RAPID DAMAGE AND NEEDS ASSESSMENT. August 2022, the World Bank, Government of Ukraine, European Commission. https://www.minregion.gov.ua/wp-content/uploads/2022/09/ukraine-rdna_report_print.pdf.

2. S. V. Burlutskiy, Sv. V. Burlutskii, V. G. Margasova. THE RELATIONSHIP BETWEEN SHORT-TERM FLUCTUATIONS AND STAGES OF ECONOMIC CYCLE: THE CASE OF UKRAINE. Revista ESPACIOS. DOI://www.revistaespacios.com/a19v40n10/19401010.html, 2019. Vol. 40 (N° 10).

3. S. Burlutski, Sv. Burlutski, V. Margasova. Resilience indicators for measuring sustainable economic development. Journal of Life Economics. Istanbul. Vol.4. Issue 2, 2017. P.35-48. DOI. 10.15637/jlecon.203

4. Бурлуцька С. В. Стратегія забезпечення пружності сталого розвитку національної економіки: теорія та практика : монографія. Дніпро: Середняк Т. К., 2016. – 320 с.

5. Методика вимірювання регіонального людського розвитку: затверджена рішенням Президії НАН України та колегії Державної служби статистики України від 13.06.2012 р. № 123-м. URL : https://idss.org.ua/ukr_index/Methodika_ua.pdf.

ПОДАТКОВІ ЗМІНИ ТА ПІЛЬГИ НА ЧАС ВОЄННОГО СТАНУ В УКРАЇНІ

Вергейчикова С.В., викладач обліково-економічних дисциплін вищої кваліфікаційної категорії Краматорського фахового коледжу технологій та дизайну, Яценко Є.Є., студентка спеціальності Облік і оподаткування Краматорського фахового коледжу технологій та дизайну

З початку розгортання повномасштабної війни росії проти України Парламент ухвалив суттєві зміни до законодавства, що передбачають значне послаблення оподаткування для бізнесу на період воєнного стану.

Воєнний стан – це період невизначеності і зростаючих ризиків для всіх бізнесів. З дня запровадження воєнного стану Верховна Рада України активно вносить зміни до податкового законодавства. Зокрема, після 24 лютого 2022 року набрали чинності вже 3 закони, які вносять зміни до Податкового кодексу України. Зокрема, Закон України від 03.03.2022 № 2118-IX, «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо особливостей оподаткування та подання звітності у період дії воєнного стану»; Закон України від 15.03.2022 № 2120-IX, «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо дії норм на період дії воєнного стану»; Закон України від 24.03.2022 № 2142-IX, «Про внесення змін до Податкового кодексу України та інших законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства на період дії воєнного стану». Основні зміни щодо нового законодавства наведено нижче.

Введено податок 2 % від обороту для бізнесу (новий формат єдиного податку третьої групи), як альтернатива сплати ПДВ та податку на прибуток.

Право на використання спрощеної системи оподаткування з 01 квітня 2022 року до припинення дії правового режиму воєнного стану отримують всі юридичні та фізичні особи - підприємці з оборотом до 10 млрд. грн. на рік за виключенням наступних:

- суб'єкти господарювання (юридичні особи та фізичні особи - підприємці), які здійснюють: діяльність з організації, проведення азартних ігор, лотерей (крім розповсюдження лотерей), парі (букмекерське парі, парі тоталізатора); обмін іноземної валюти; виробництво, експорт, імпорт, продаж підакцизних товарів (крім роздрібного продажу паливно-мастильних матеріалів в ємностях до 20 літрів та діяльності фізичних осіб, пов'язаної з роздрібним продажем пива, сидру, пері (без додання спирту) та столових вин); видобуток, реалізацію корисних копалин;

- страхові (перестрахові) брокери, банки, кредитні спілки, ломбарди, лізингові компанії, довірчі товариства, страхові компанії, установи накопичувального пенсійного забезпечення, інвестиційні фонди і компанії, інші фінансові установи, визначені законом; реєстратори цінних паперів;

- представництва, філії, відділення та інші відокремлені підрозділи юридичної особи, яка не є платником єдиного податку;

- фізичні та юридичні особи - нерезиденти.

Для переходу на спрощену систему оподаткування за ставкою 2% необхідно до останнього числа місяця, що передує періоду переходу (для новоутворених суб'єктів господарювання - протягом 10 днів з дати реєстрації) подати до податкового органу за місцем податкової адреси відповідну заяву.

Податки для ФОПів 1 та 2 групи повністю скасовано на час воєнного стану.

Дозволено формувати податковий кредит із ПДВ без зареєстрованих податкових накладних (за умови їх реєстрації протягом 6 місяців після завершення дії правового режиму воєнного стану).

Звільнення від плати за землю, екологічного податку та податку на нерухомість.

Під час воєнного стану було внесено зміни щодо правового регулювання питань, пов'язаних з митним оформленням товарів та роботи митних органів.

Основними змінами, що стосуються бізнесу можна назвати наступні.

Звільнення на період дії режиму воєнного стану від оподаткування товарів та транспортних засобів ввізним митом та ПДВ.

Від ввізного мита звільняються всі суб'єкти господарювання, від оподаткування ПДВ – суб'єкти господарювання, які зареєстровані платниками єдиного податку I, II та III (крім тих, що сплачують 3% доходу у разі сплати ПДВ) груп, окрім тих, хто ввозить товари та транспортні засоби з країни-агресора або з тимчасово окупованої території. Пільги також не стосуються таких товарів як алкогольні напої та тютюнові вироби.

Звільнення на період дії воєнного положення від оподаткування митними платежами операцій із ввезення товарів, кінцевими отримувачами яких є правоохоронні органи, Міноборони, ЗСУ, добровольчі формування тощо.

Спрощена процедура звільнення від оподаткування ПДВ лікарських засобів, медичних виробів та допоміжних засобів до них.

Наразі не потрібно отримувати довідку від МОЗ чи особи, уповноваженої на здійснення закупівель у сфері охорони здоров'я. Також розширено перелік лікарських засобів, що закуповують для виконання програм та здійснення централізованих заходів з охорони здоров'я.

Встановлено спрощений порядок декларування товарів шляхом подання попередньої митної декларації, яка містить всю необхідну інформацію для випуску товарів.

Спрощений порядок може бути застосовано зареєстрованими платниками єдиного податку першої, другої та третьої групи (крім (крім тих, що сплачують 3% доходу у разі сплати ПДВ).

Влада вживає низку заходів для мінімізації негативних наслідків. Проте інколи ці заходи занадто радикальні й не до кінця продумані. Від цього страждає податкова визначеність, а з нею і передбачуваність не тільки для платників податків, а й для контролюючих органів. Основні зміни:

- зупинення перебігу строків, передбачених податковим законодавством та іншим законодавством, контроль за дотриманням якого покладено на контролюючі органи;

- всеохопний мораторій на податкові перевірки;

- звільнення від відповідальності за порушення податкового законодавства в період дії воєнного стану;

- акт за результатами камеральної перевірки надсилається в електронний кабінет платника податків з одночасним надсиланням інформації про цей акт на електронну пошту;

- дозвіл на проведення фактичних перевірок після отримання від державних органів або споживачів інформації, яка свідчить про можливі порушення платником податків законодавства про ціни та ціноутворення;

- у разі втрати або неможливості вивезення первинних документів платник податків / податковий агент подає до контролюючого органу

повідомлення (обставини, податкові періоди, за які втрачено документи, їх перелік);

- мораторій на проведення документальних перевірок періодів, зазначених у повідомленні про неможливість вивезення / втрату документів;
- дозвіл на проведення під час дії воєнного стану камеральних перевірок у разі бюджетного відшкодування ПДВ та фактичних перевірок.

Внаслідок активних бойових дій на значній території вітчизняний бізнес перебуває у дуже складній фінансовій ситуації. За даними Європейської бізнес асоціації, 68% компаній працюють частково або з деякими обмеженнями. Згідно із заявою Міністра фінансів Сергія Марченка, внаслідок війни Україна втратила вже близько 30% економіки. Велика кількість активів бізнесу через війну недоступна. Але, аналізуючи помісячний приріст ключових податків та зборів, очевидне поступове покращення з травня. Загалом, станом на вересень, зберігається позитивний приріст по всіх податках та зборах, окрім плати за землю. Бізнес адаптувався та сплачує податкові платежі, державна податкова служба, в свою чергу, активізувала роботу щодо стягнення податків та зборів, відновились надходження рентної плати, ПДФО стабільно зростає, порівняно із 2021 роком (внаслідок значної кількості військовослужбовців з гідним грошовим забезпеченням). При цьому, внаслідок скасування загальнодержавного акцизу на пальне (встановлення ставки на рівні 0 євро за 100 літрів), місцеві бюджети, які з 1 січня 2017 року отримують певну частку (13,44%) від надходжень загальнодержавного акцизу (змінено механізм зарахування акцизу з пального через перерозподіл з державного бюджету), відчули значні втрати цього виду надходжень, що було зумовлено необхідністю врегулювання ситуації на ринку пального. Разом з цим, Президент вже підписав Закон щодо відновлення оподаткування нафтопродуктів та встановлення нових ставок на акциз із нафтопродуктів (бензин - 100 євро за 1000 літрів, дизель - 100 євро за 1000 літрів, біопаливо - 100 євро за 1000 літрів, газ - 52 євро за 1000 літрів).

Найбільш постраждалими від війни в Україні сферами бізнесу є в першу чергу ті, в яких неможливо організувати дистанційну роботу, а саме туристична, аграрна, морські перевезення, сфера послуг. Найменш постраждалою виявилась ІТ-галузь, бо для більшості фахівців цієї сфери для ефективної праці неважливо місце їхнього розташування. Роботодавці в багатьох випадках готові компенсувати своїм працівникам проживання, харчування в безпечних містах України та за кордоном для того, щоб вони могли працювати та забезпечувати безперервність бізнес процесу.

Бізнес аграрних підприємств прив'язаний до конкретної території та міста розташування земельних ділянок. Крім того, аграрний бізнес прив'язаний до термінів початку робіт у полі, які залежать тільки від погодних умов та не можуть бути відкладено або перенесено, оскільки це призведе до втрати врожаю.

Тому питання щодо надання державної підтримки бізнесу, зокрема податкових та митних пільг є вчасним та актуальним. А зниження не лише ставок, а й витрат на адміністрування податків в умовах воєнного часу може бути виправданим.

Список використаних джерел:

1. Аналіз виконання державного та місцевих бюджетів за 9 місяців 2022 року. <https://decentralization.gov.ua/news/15748>
2. Дайджест всіх податкових змін під час війни. <https://vkr.ua/publication/daydzhest-vsikh-podatkovikh-zmin-pid-chas-viyni>
3. Зміни до податкового законодавства в період воєнного стану <https://lcf.ua/thought-leadership/tax/zmini-do-podatkovogo-zakonodavstva-v-period-voennogo-stanu/#:~:text=%D0%9D%D0%B0%20%D0%BF%D0%B5%D1%80%D1%96%D0%BE%D0%B4%20%D0%B2%D0%BE%D1%94%D0%BD%D0%BD%D0%BE%D0%B3%D0%BE%20%D1%81%D1%82%D0%B0%D0%BD%D1%83%20%D1%84%D1%96%D0%B7%D0%B8%D1%87%D0%BD%D1%96,%D0%BF%D0%BE%D0%B4%D0%B0%D1%82%D0%BA%D1%83%20%D0%BD%D0%B0%20%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B1%D1%83%D1%82%D0%BE%D0%BA%20%D1%82%D0%B0%20%D0%9F%D0%94%D0%92>.
4. Податки воєнного часу. Чого слід очікувати від змін у податковій системі, ухвалених з початку війни? <https://voxukraine.org/podatky-voennogo-chasu-chogo-slid-ochikuvaty-vid-zmin-u-podatkovij-systemi-uhvalenyh-z-pochatku-vijny>
5. Податкові зміни під час дії воєнного стану: новий Закон https://biz.ligazakon.net/analytics/211542_podatkov-zmni-pd-chas-d-vonnogo-stanu-noviy-zakon
6. Податкові та митні пільги воєнного часу для бізнесу. https://biz.ligazakon.net/analytics/210884_podatkov-ta-mitn-plgi-vonnogo-chasu-dlya-bznesu

ПОДАТКИ ВОЄННОГО ЧАСУ: ЗМІНИ ТА НАСЛІДКИ

Власова О.Є., канд. екон. наук, доцент, Харківський національний університет міського господарства імені О. М. Бекетова

Військова агресія Росії проти України, окрім морально-психологічного удару на суспільство, суттєво вплинула на стан економіки країни та умови ведення бізнесу. Вітчизняний бізнес зазнав та продовжує зазнавати значних втрат, причому це стосується як підприємств, які провадили свою діяльність в регіонах, що наразі перебувають у зоні активних бойових дій, так й які знаходяться у відносно «спокійних» регіонах. Перші – або припинили роботу, знищені фізично, або працюють на неповну потужність та в надскладних умовах. А другі – зазнали відчутних негативних наслідки війни через порушення технологічних ланцюжків та логістичних зв'язків, втрату значної частки ринків збуту всередині країни, мобілізацію працівників (часто висококваліфікованих і затребуваних професій, замінити яких доволі складно), внутрішня і зовнішня міграція населення, відбулося порушення платіжного балансу підприємств, що вплинуло на їх платоспроможність.

Всі ці фактори негативно вплинули на економіку країни в цілому, адже саме робота бізнесу забезпечує податкові надходження до бюджетів яких конче потребує Україна внаслідок суттєвого збільшення фінансування оборони.

В таких умовах від держави вимагалось здійснення дуже обережних заходів податкового регулювання, які б з одного боку сприяли виведенню